

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه ۲۲ تیر ماه ۱۳۲۳

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - تقدیم سه فقره لایحه از طرف آقای وزیر دارائی
- ۳ - بیانات آقای رئیس راجع بجزریان عمل کمیسیونها و موقع دستور جلسات
- ۴ - قرائت ورقه استیضاحیه آقای فرهودی
- ۵ - معرفی آقای سرتیب عبدالله هدایت به معاونت وزارت جنگ
- ۶ - طرح اعتبار نامه آقای پیشه وری ورد آن
- ۷ - ختم جلسه بعنوان تنفس و تشکیل آن روز یکشنبه ۲۵ تیر
- ۱ - تقدیم لایحه تعیین تکلیف کارگر و کارفرما و تصویب يك فوریت آن
- ۹ - سؤال آقای فرهودی و پاسخ آقای وزیر جنگ
- ۱۰ - تصویب اعتبار نامه آقای ابوالحسن صادقی از تبریز
- ۱۱ - طرح اعتبار نامه آقای ایبگچیان و خروج آن از دستور
- ۱۲ - تقدیم ورقه سئوالیه آقای جمال امامی از آقای نخست وزیر
- ۱۳ - سؤال آقای حشمتی و جواب آقای وزیر کشاورزی
- ۱۴ - اقتراح جهت شرفیابی در روز عید مبعث
- ۱۵ - موقع دستور جلسه آتیه - ختم جلسه

مجلس یکساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای سید محمد صادق طباطبائی تشکیل گردید

صورت مجلس روز یکشنبه ۱۸ تیر ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند

[۱ - تصویب صورت مجلس]

رئیس - آقای فرهودی .

فرهودی - در جلسه گذشته موقعیکه گزارش های

رئیس - آقای محمد طباطبائی .

کمیسیون عرایض و مرخصی مطرح بود آقای مخبر
کمیسیون عرایض این نکته را تذکر دادند که به نظر بنده
ذکر آن در صورت مجلس لازم است و آن این است که
کمیسیون عرایض و مرخصی میزان عده حضار و کسانیکه

محمد طباطبائی - بنده بعد از دستور مطلبی بود میخواستم
عرض کنم .
رئیس - آقای فولادوند در صورت مجلس فرمایشی دارید ؟
فولادوند - خیر قبل از دستور .

این مذاکرات مشروح چهل و پنجمین جلسه از چهاردهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

اداره نند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین با اجازه : آقایان : نراقی - سلطانی - خلعت بری
غائبین بی اجازه : آقایان : دکتر طاهری - مؤید ثابتی - شجاع - کیو - کفائی - آصف - امامی - تولیت - تیمورتاش - بوشهری
قبادیان - سامان - سیف پور - تهرانچی - ایرج اسکندری - دهقان - دکتر آقایان .

مرخصی میروند برای حفظ اکثریت مجلس در نظر دارد دیگر اینکه تقاضا کردند از نمایندگان که قدرت مالی دارند و تقاضای مرخصی میکنند حقوق مدت مرخصیشان را به بنکاهای خیریه واگذار کنند این دو نکته در صورت مجلس نوشته نشده در صورتیکه مطالب اساسی است و جا دارد که در صورت جلسه نوشته شود. مطلب دیگری که میخواستیم عرض کنم این است که چون سؤال بنده را در باب راه آهن آقای وزیر راه جواب ندادند این است که ورقه استیضاحی تهیه کرده ام و تقدیم میکنم و از آقای وزیر راه استیضاح میکنم

رئیس - آقای شهاب در صورت مجلس نظری دارید؟

شهاب - آقایان در خاطر دارند روز یکشنبه که جلسه تمام شد همه آقایان را ایشان این بود که جلسه برای روز سه شنبه تعیین شود و بدون اینکه رأی مجلس خواسته شود آقای رئیس به میل خودشان جلسه را برای روز سه شنبه تعیین کردند خواهش میکنم در صورت مجلس این موضوع را تذکر بدهند و بنویسند که آقای رئیس به میل خودشان جلسه را برای روز سه شنبه معین کردند.

رئیس - آقایان در صورت جلسه نوشته نمیشود. آقای طوسی.

طوسی - عرض بنده راجع به تذکری بود که در موضوع حسابهای بیست ساله باید عرض کنم چون در صورت جلسه قید شده است ناچارم عرض کنم که در صورت جلسه نوشته شده است ولی فعلاً تکلیف آن معین نشده در حالیکه جز یک رأی از مجلس مطابق ماده ۲۲ نظامنامه تقاضای بیشتری نشده است بنده تقاضا میکنم از مقام ریاست که آن رأی را از مجلس بخواهند اگر مورد موافقت واقع شد که مطابق ماده ۲۲ عمل شود

رئیس - در صورت مجلس اعتراض دیگری نیست؟ (گفته شد - خیر) صورت مجلس تصویب شد.

[۲- تقدیم ۳ فقره لایحه از طرف آقای وزیر دارائی]

رئیس - آقای وزیر دارائی.

تاکنون بنده همیشه در مورد دستور و مواقع جلسات بمجلس رجوع کرده ام و گاهی هم شده است راجع بدستور دودفعه از مجلس رأی خواسته ام و همیشه میل داشتم که برطبق نظر اکثریت مجلس تکلیف دستور و جلسه معین شود و البته کاملاً رعایت میشود که تمام قوانین انتظامی مجلس اجرا شود لکن این کار در صورتی ممکن است که همانطور که یکی دو دفعه دیگر هم عرض کردم خود آقایان هم متوجه این مطلب باشند و همراهی کنند و وقت بکنند که رعایت انتظام مجلس و اجرای مواد نظامنامه کاملاً بعمل آید و اگر آقایان موافقت نفرمایند غیر ممکن است این کار کاملاً عملی شود روز یکشنبه ملاحظه فرمودید بعد از آنکه اسمی از ختم مجلس پیش آمده مثل اغلب روزها آقایان یکمرتبه برخاستند یک قسمت میرفتند بیرون و یک عده از آقایان هم نشسته بودند و یک عده ایستاده بودند و قبل از آن هم عده کافی نبود برای اینکه ماقبلاً فرستادیم که آقایان بیایند و دو نفر آمدند و بعد گفتند که آقایان دیگر نیستند بعد از آنکه یک عده رفته بودند و یک عده هم ایستاده بودند تصدیق میفرمائید باینکه اکثریت هم نبود غیر ممکن بود از مجلس نظر خواسته شود در صورتیکه قاعده این است که باید رئیس دستور و جلسه آتی را معین بکنند و ختم جلسه را اعلام بکنند و بعد از آنکه برخاست و ختم جلسه اعلام شد آقایان برخیزند ولی آقایان عجله میکنند و زود برمیخیزند و باین ترتیب غیر ممکن است جلسه و دستور جلسه معین شود آن روز هم همین عمل پیش آمد و ضمناً یک عده از آقایان هم تقاضا کرده بودند از نظر تشکیل کمیسیونها و کارهای دیگر جلسه پنجشنبه باشد و بنده هم همانطور اعلام کردم که بعضی از آقایان تقاضا کرده اند جلسه پنجشنبه باشد و نظر مجلس را خواستم بعد یک دسته از آقایان همینطور ایستاده اظهار کردند که جلسه سه شنبه باشد عده هم کافی نبود و بنده هم نمیتوانستم رأی بگیرم و قطعاً وقت جلسه را تعیین کنم و دستور را معین کنم چون بیموقع بود دستور هم که نمیشد معین کرد بنده دیدم عده ای هم تقاضا کرده اند از نظر کار کمیسیونها جلسه پنجشنبه باشد پنجشنبه را معین کردم و اگر آقایان بخواهند برطبق نظامنامه مرتباً کار

انجام بگیرد باید اولاً در بین مجلس اینقدر خارج نشوند که اکثریت باقی بماند و آخر جلسه هم مجلس را از اکثریت نیندازند که اگر نظرهای مختلفی پیدا شد بتوانیم رأی بگیریم و تکلیف معلوم شود و موقع دستور جلسه آینه معلوم شود و بعد جلسه ختم شود (صحیح است) قاعده هم همیشه این بوده و باید هم اینطور باشد و این نکته را هم آقایان باید مراعات کنند و اگر آقایان غیر از این بکنند بنده مسئولیتی ندارم. آقای ملک مدنی

ملک مدنی - عرض کنم مطابق نظامنامه مجلس و سابقه که بوده است اعلام وقت جلسه و تعیین دستور جلسه بعد با مقام ریاست است (صحیح است) مقام ریاست وقتی که جلسه را معین میکند این الزامی است که باید اجرا شود کسی هم نباید حرفی بزند و این تکلیفی است که باید مقام ریاست معین کنند. اما راجع به کمیسیونها که فرمودید کمیسیون بودجه را میخواستیم عرض کنم دیروز تشکیل شد و همین کمیسیون رعایت نظامنامه و مراعات حضور و غیاب را میکند و هر کس که بدون عذر موجه غایب میشود با اداره حسابداری صورت میدهد که جریمه بشود.

مهندس فریور - آقا بنده اخطار نظامنامه دارم

رئیس - مطلب همین است که فرمودند این مطلب قابل بحث نیست بنده خواستم اعلامی به مجلس بکنم. آقای اردلان وزیر پیشه و هنر برای جواب سؤالات دو نفر آقایان حاضرند (دستور دستور) دستور را حرفی ندارم ولی باید جواب سؤالات گفته شود. بسیار خوب شروع کنیم بدستور. ورقه استیضاح قرائت میشود.

طباطبائی - بنده راجع بدستور عرضی دارم.

رئیس - بفرمائید

محمد طباطبائی - وقتی یک اعتبارنامه مورد مخالفت شد مطابق نظامنامه در آن جلسه مطرح نمیشود اما طبق تمام سوابق جلسه بعد آن اعتبارنامه باید مطرح شود و تکلیفش معلوم شود (فاطمی - اجباری نیست) عرض کردم طبق سوابق نگفتم اجباری است آقایان میدانند که سه نفر از نمایندگان تبریز اعتبارنامه شان مورد مخالفت واقع شد

(بعضی از نمایندگان - چهار نفر) چهار نفر، در خارج جلسه چند نفر از آقایان و من جمله دو نفر از آقایانی که اعتبارنامه شان مخالفت شده بود از من خواهش کردند که در مجلس عرض کنم طبق مقررات و رسوم و سوابق تکلیف این اعتبارنامه ها مقدم بر سایر مطالب معین شود و این اعتبارنامه ها جزء دستور است و از حیث نوبت هم مقدم است حالا بنده خواهش میکنم اول تکلیف این اعتبارنامه ها معین شود بعد وارد مسائل دیگر بشویم.

[۴- قرائت ورقه استیضاحیه آقای فرهودی]

رئیس - شروع میکنیم بدستور ورقه استیضاح تقدیمی آقای فرهودی خوانده میشود:

جمعی از نمایندگان - دستور

بنام خداوند توانا: نزدیک سه ماه است از آقای وزیر راه راجع بسوء جریان بنگاه راه آهن سؤال کردم و با وجود تذکر در جلسه دوم خرداد مجلس شورای ملی و تأکید مقام ریاست برای جواب حاضر نشده اند و سوء جریان در بنگاه راه آهن هم بیشتر شده است بنابر وظیفه قانونی آقای حمید سیاح وزیر راه را در این موضوع استیضاح میکنم. فرهودی.

رئیس - آقای مجد ضیائی در باب دستور پیشنهادی کرده اند قرائت میشود:

چون موقع برداشت خرمن ها شروع شده و وقت میگردد بنده پیشنهاد میکنم طرح راجع به ترتیب مازاد غله که بامضای جمعی از آقایان رسیده و چاپ و توزیع هم شده در دستور امروز گذارده شود.

رئیس - آقای مجد ضیائی.

مجد ضیائی - این یکی از کارهای فوتی است. يك کارهائی هست كه جریان عادی دارد ولی در اینكار همه زارعین نگران هستند و يك تلگرافاتی هم رسیده است كه بمقام ریاست تقدیم كردم استدعا میکنم در این قسمت آقایان توجه بفرمایند این مطلب جزء دستور بشود.

رئیس - آقای فاطمی.

وزرا جواب بدهند كه باید هر جلسه مرتب حاضر باشند و جواب آقایان را بدهند.

رئیس - آقا راجع برضائیه هم اقدامات شده و خواهد شد از طرف هیئت رئیسه مجلس هم اقدام خواهد شد. شروع میشود با اجرای مراسم تحلیف چون در جلسه قبل اعلام شد (بعضی از نمایندگان - بعد از دستور) بسیار خوب در دستور یکی دیگر موضوع اعلام جرم بر علیه آقای سهیلی بود.

بعضی از نمایندگان - خیر اعتبارنامه ها مطرح شود رئیس - اعتبارنامه آقای ابوالحسن صادقی مطرح است بعضی از نمایندگان - آقا پیشه وری مقدم است.

[۶- طرح اعتبارنامه آقای پیشه وری از تبریز و رد آن] رئیس - بنده نبودم در جلسه پیش كه مطرح بوده است اینجا در پرونده اینطور بود. اعتبارنامه آقای پیشه وری مطرح است آقای شریعت زاده.

شریعت زاده - بنده راجع بانخابات تبریز در جلسه سابق جلسه ای كه مطرح بود توضیحاتی كه لازم بود دادم توضیحات اختصاصی در این موضوع ندارم این است كه توجهات آقایان را بهمان توضیحات جلب میکنم.

رئیس - آقای دکتر کشاورز.

دکتر کشاورز - آقای شریعت زاده آن دفعه بعنوان مخالف صحبت کردند این دفعه طوری كه بنده احساس میکنم از فرمایشاتشان چون مخالفتشان آن دفعه از نظر طرز جریان انتخابات بود و آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی صحت جریان انتخابات تبریز را با تصویب كردن اعتبارنامه چهار نفر از نمایندگان تبریز تصدیق كردند و بنا بر این چون در شخصیت آقای پیشه وری آقای شریعت زاده صحبتی نفرمودند دال بر این خواهد بود كه اعتراضی در صلاحیت شخصی ایشان ندارند در این صورت بنده تصور میکنم كه موافق لازم نیست صحبت كند و بایستی رأی بگیریم و اگر واقعاً اعتراضی به صلاحیت ایشان بود بنده آنوقت اجازه صحبت میکنم و دفاع خواهم كرد و چون نكردند بنا بر این اعتراضی ندارند و وحدت نظری كه ما بین آقایان نمایندگان وجود دارد بنده واقعاً تقدیس می كنم.

جمعی از نمایندگان - رأی آقا - رأی میکنیم. رئیس - مخالف دیگری كه نیست؟ (گفته شد - خیر) پس شروع میکنیم برأی و پیشنهادی كه از طرف جمعی از آقایان رسیده است قرائت میشود:

امضاء كنندگان ذیل پیشنهاد میکنیم كه نسبت باعتبار نامه آقای پیشه وری رأی مخفی بامهره گرفته شود.

طوسی - ملك مدنی - دولت آبادی - روحی - كاظمی - مرآت اسفندیاری - بهبهانی - ذوالقدر - امام جمعه - بیات - صدریه - فولادوند - خا ك باز - د كتر طاهری - فاطمی - شریعت زاده - اسمعیل ظفری - مؤید ثابتي - علی محمد دهقان - رستم گيو - رفیعی - حسن نبوی - حشمتی - مؤید قوامی - خلیل دشتی

رئیس - اعلام رأی شده مذاكراتی نمیشود.

مظفر زاده - بنده اخطار نظامنامه دارم.

رئیس بفرمائید.

مظفر زاده - بر طبق مواد آئین نامه چون پیشنهاد رأی مخفی شده است بنده هم يك تقاضائی دارم مطابق ماده ۹۲ آئین نامه خاطر آقایان مسبوق است در موقعی كه نسبت به اعتبارنامه آقای خوئی رأی مخفی دادیم يك سوء جریانی واقع شد كه حقیقه باعث ندامت آقایانی شد كه رأی داده بودند راجع باین موضوع برای اینكه مهره های تفتیشیه ۸۹ عدد بود وعده مهره های سیاه و سفید ۹۶ عدد برای جلو گیری از این كار آئین نامه يك ماده ای دارد كه بنده عیناً آنرا عرض می رسانم ماده ۹۲ میگوید كه: * در موقع اخذ رأی علنی با اوراق یا اخذ رأی مخفی هر گاه خواندن اسامی نمایندگان برای تحقیق حضور تقاضا شود مجلس بدون مباحثه در آن باب رأی میدهد در اینصورت اسم هر يك از نمایندگان را یکی از منشیان بصدای بلند ذكر كرده و همان شخص رأی خود را در ظرف مخصوص میاندازد پس از ختم این عمل مجدداً اسامی قرائت میشود تا آنگاه كه در دفعه اول خارج اطاق بودند بتوانند رأی بدهند - حالا پیشنهاد بنده اینطور است كه چون در مورد تصویب اعتبارنامه آقای پیشه وری از طرف جمعی از آقایان نمایندگان تقاضای رأی مخفی شده است لذا اینجا بنیز

(بعضی از نمایندگان - چهار نفر) چهار نفر ، در خارج جلسه چند نفر از آقایان و من جمله دو نفر از آقایانی که اعتبارنامه شان مخالفت شده بود از من خواش کردند که در مجلس عرض کنم طبق مقررات و رسوم و سوابق تکلیف این اعتبارنامه ها مقدم بر سایر مطالب معین شود و این اعتبارنامه ها جزء دستور است و از حیث نوبت هم مقدم است حالا بنده خواش میکنم اول تکلیف این اعتبارنامه ها معین شود بعد وارد مسائل دیگر بشویم .

[۴ - قرائت ورقه استیضاحیه آقای فرهودی]

رئیس - شروع میکنیم بدستور ورقه استیضاح تقدیمی آقای فرهودی خوانده میشود :

جمعی از نمایندگان - دستور

بنام خداوند توانا : نزدیک سه ماه است از آقای وزیر راه راجع بسوء جریان بنگاه راه آهن سؤال کرده ام و با وجود تذکر در جلسه دوم خرداد مجلس شورای ملی و تأکید مقام ریاست برای جواب حاضر نشده اند و سوء جریان در بنگاه راه آهن هم بیشتر شده است بنابر وظیفه قانونی آقای حمید سیاح وزیر راه را در این موضوع استیضاح میکنم . فرهودی .

رئیس - آقای مجد ضیائی در باب دستور پیشنهادی کرده اند قرائت میشود :

چون موقع برداشت خرمن ها شروع شده و وقت میگردد بنده پیشنهاد میکنم طرح راجع به ترتیب مازاد غله که بامضای جمعی از آقایان رسیده و چاپ و توزیع هم شده در دستور امروز گذارده شود .

رئیس - آقای مجد ضیائی .

مجد ضیائی - این یکنی از کار های فوتی است . یک کارهایی هست که جریان عادی دارد ولی در اینکار همه زارعین نگران هستند و یک تلگرافاتی هم رسیده است که بمقام ریاست تقدیم کردم استدعا میکنم در این قسمت آقایان توجه بفرمایند این مطلب جزء دستور بشود .

رئیس - آقای فاطمی .

فاطمی - در اصل موضوع البته همه موافقت ولی در این موضوع يك اشکالی شده و مطابق اطلاعاتی که دارم شرحی هم از طرف رئیس کل دارائی بمقام ریاست نوشته اند و از مجلس تقاضی کرده اند که از هر فرا کسیون دوفرنمایند حاضر بشوند و این موضوع مطرح بشود و گمان میکنم بطور خصوصی قضیه بهتر حل بشود تا در مجلس .

رئیس - اگر موافقت بفرمایند بجلسه آینده موکول شود .

مجد ضیائی - بنده هم موافقت میکنم بجلسه آینده موکول شود .

فولادوند - دو ماه است همه اش برای جلسه آینده گذاشته میشود رعایا الآن در تحت فشار مأمورین هستند نمیشود .

رئیس - آقای بی اجازه صحبت نکنید باشد برای روز یکشنبه آقای وزیر جنک .

[۵ - معرفی آقای سرتیب عبداللّه هدایت

به معاونت وزارت جنک]

وزیر جنگ (آقای ابراهیم زند) - آقای سرتیب عبداللّه هدایت را که یکی از افسران تحصیل کرده و لایق ارتش هستند افتخار دارم بمعاونت وزارت جنک حضور آقایان معرفی کنم (صحیح است - مبارک است)

رئیس - سه فقره سؤال است اگر مجلس موافقت میکند جواب داده شود .

وزیر پیشه و هنر (آقای اردلان) - بنده برای جواب سؤالات آقای مهندس فریور و آقای فدا کار حاضر هستم اگر مجلس مقتضی میدانند بنده حاضر .

رئیس - آقای دکتر شفق .

دکتر شفق - آقایان صحبت قبل از دستور را بهم زدند ولی مطالبی است راجع برضائیه که فوری است و باید گفته شود آنجاها آتش گرفته است باید چاره فوری برای آنجا بشود این را نمیشود عقب انداخت و این سؤالات هم سه چهار ماه است از دولت شده است اگر بنا است سؤالات را

وزرا جواب بدهند که باید هر جلسه مرتب حاضر باشند و جواب آقایان را بدهند .

رئیس - آقا راجع برضائیه هم اقدامات شده و خواهد شد از طرف هیئت رئیسه مجلس هم اقدام خواهد شد . شروع میشود با اجرای مراسم تحلیف چون در جلسه قبل اعلام شد (بعضی از نمایندگان - بعد از دستور) بسیار خوب در دستور یکی دیگر موضوع اعلام جرم بر علیه آقای سهیلی بود .

بعضی از نمایندگان - خیر اعتبارنامه ها مطرح شود رئیس - اعتبارنامه آقای ابوالحسن صادقی مطرح است بعضی از نمایندگان - آقا پیشه وری مقدم است .

[۶ - طرح اعتبارنامه آقای پیشه وری از تبریز و رد آن]
رئیس - بنده نبودم در جلسه پیش که مطرح بوده است اینجا در پرونده اینطور بود . اعتبارنامه آقای پیشه وری مطرح است آقای شریعت زاده .

شریعت زاده - بنده راجع بانتهائات تبریز در جلسه اسبق جلسه ای که مطرح بود توضیحاتی که لازم بود دادم توضیحات اختصاصی در این موضوع ندارم این است که توجهات آقایان را بهمان توضیحات جلب میکنم .

رئیس - آقای دکتر کشاورز .

دکتر کشاورز - آقای شریعت زاده آندفعه بعنوان مخالف صحبت کردند آندفعه طوری که بنده احساس میکنم از فرمایشاتشان چون مخالفتشان آندفعه از نظر طرز جریان انتخابات بود و آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی صحت جریان انتخابات تبریز را با تصویب کردن اعتبارنامه چهار نفر از نمایندگان تبریز تصدیق کردند و بنا بر این چون در شخصیت آقای پیشه وری آقای شریعت زاده صحبتی نفرمودند دال بر این خواهد بود که اعتراضی در صلاحیت شخصی ایشان ندارند در این صورت بنده تصور میکنم که موافق لازم نیست صحبت کند و بایستی رأی بگیریم و اگر واقعاً اعتراضی به صلاحیت ایشان بود بنده آنوقت اجازه صحبت میگیرم و دفاع خواهم کرد و چون نکردند بنا بر این اعتراضی ندارند و وحدت نظری که ما بین آقایان نمایندگان وجود دارد بنده واقعاً تقدیس می کنم .

جمعی از نمایندگان - رأی آقا - رأی میگیریم .

رئیس - مخالف دیگری که نیست ؟ (گفته شد - خیر)

پس شروع میکنیم بر رأی و پیشنهادی که از طرف جمعی از آقایان رسیده است قرائت میشود :

امضاء کنندگان ذیل پیشنهاد میکنیم که نسبت باعتبار نامه آقای پیشه وری رأی مخفی بامهره گرفته شود .

طوسی - ملک مدنی - دولت آبادی - روحی - کاظمی - مرآت اسفندیاری - بهبهانی - ذوالقدر - امام جمعه - بیات - صدریه - فولادوند - خاکیباز - دکتر طاهری - فاطمی - شریعت زاده - اسمعیل ظفری - مؤید ثابتی - علی محمد دهقان - رستم گیلو - رفیعی - حسن نبوی - حشمتی - مؤید قوامی - خلیل دشتی

رئیس - اعلام رأی شده مذاکراتی نمیشود .

مظفر زاده - بنده اظهار نظامنامه دارم .

رئیس بفرمائید .

مظفر زاده - بر طبق مواد آئین نامه چون پیشنهاد رأی مخفی شده است بنده هم يك تقاضائی دارم مطابق ماده ۹۲

آئین نامه خاطر آقایان مسبوق است در موقعی که نسبت به اعتبارنامه آقای خوئی رأی مخفی دادیم يك سوء جریانی واقع شد که حقیقه باعث ندامت آقایانی شد که رأی داده بودند راجع باین موضوع برای اینکه مهره های تفتیشیه ۸۹ عدد بود وعده مهره های سیاه و سفید ۹۶ عدد برای جلو گیری از این کار آئین نامه يك ماده ای دارد که بنده عیناً آنرا بعرض میرسانم ماده ۹۲ میگوید که : « در موقع اخذ رأی علنی با اوراق یا اخذ رأی مخفی هر گاه خواندن اسامی نمایندگان برای تحقیق حضور تقاضا شود مجلس بدون مباحثه در آن باب رأی میدهد در اینصورت اسم هر يك از نمایندگان را یکی از منشیان بصدا بلند ذکر کرده و همان شخص رأی خود را در ظرف مخصوص میاندازد پس از ختم اینعمل مجدداً اسامی قرائت میشود تا آنهایی که در دفعه اول خارج اطاق بودند بتوانند رأی بدهند - حالا پیشنهاد بنده اینطور است که چون در مورد تصویب اعتبارنامه آقای پیشه وری از طرف جمعی از آقایان نمایندگان تقاضای رأی مخفی شده است لذا اینجا بنده

تقاضا دارم که در اخذ رأی مخفی ماده ۹۲ آئین نامه رعایت شود .
جمعی از نمایندگان - مانعی ندارد .

مجد ضیائی - آقایانده اخطار نظامنامه ای دارم ماده ۸۹ میگوید: در صورتیکه ده نفر از نمایندگان تقاضا نمایند اخذ رأی علنی با اوراق باید در محل نطق بعمل آید بشرط این که این تقاضا کتباً نوشته شده و امضا شده باشد اسامی امضاء کنندگان يك يك خوانده شده و حضور آنها در مجلس معین میشود و ترتیب اخذ رأی از اینقرار است :

هر نماینده پس از آنکه يك مهره تفتیشیه از یکی از منشیان گرفت ورقه رأی خود را در ظرف رأی که در محل نطق است انداخته مهره را در ظرفی که در روی میز منشیان دست راست است میاندازد و بعد شماره اوراق و مهره های تفتیشیه موافق ماده قبل بعمل آمده و تطبیق میشود .
حالا آقای رئیس يك يك پیرسند و آنها هم برخیزند و بگویند ما مخالفیم یا نه .

جمعی از نمایندگان - مانعی ندارد امروز غیر از جلسه دیروز است

امینی - آقایان را قبول بفرمائید این اعتراض را سابق هم کردند نسبت بیکى از نمایندگان و قبول شد

رئیس - چیست آقای

مجد ضیائی - ماده ۸۹ است که میگوید اسامی امضاء کنندگان باید يك يك خوانده شود و حضور آنها معین شود و بعد ماده ۹۱ هم تصریح دارد در این خصوص

رئیس - آقا شروع باخذ رأی میشود اسامی را هم میخوانیم

امینی - آقا چرا رعایت نمی فرمائید ؟

رئیس - چرا آقا اسامی پیشنهاد دهندگان هم خوانده میشود :

[بشرح زیر قرائت شد]

طوسی - دکتر طاهری - دولت آبادی - کاظمی - روحی (امینی - آقای روحی نیستند) - مرآت اسفندیاری - بهبهانی - ذوالقدر - امام جمعه - بیات (نیستند) - فاطمی - صدریه - فولادوند (نیستند) - شریعتزاده - خاکباز - ظفری - مؤید ثابتي (نیستند) - علی محمد دهقان - رستم کیو - رفیعی - نبوی - حشمتی - مؤید قوامی - خلیل دشتی - پنج نفر از این آقایان غایب اند و ۲۵ نفر امضا کرده اند

رئیس - خوب عده کافی است شروع برأی میشود عده ۸۸ نفر است

جمعی از نمایندگان - خیر آقای پیدشه وری حساب نیستند
رئیس - بسیار خوب ۸۷ نفر البته بعضی هم در وسط رأی می آیند

حکمت - در وسط رأی دیگر نمیتوانند بیایند اگر میخواهند حالا بیایند

رئیس - عده آقا ۹۹ نفر شد شروع میشود برأی .

طباطبائی - آقا اعلام بفرمائید که موافقین مهره سفید میدهند

هاشمی - عرض میشود آقا باین طریق برای اینکه اختلافی پیش آمد نکند از طرف راست مجلس شروع میکنیم آقایان تشریف میآورند یکی یکی رأیشان را میدهند بنده اسمشان را میگویم و آقایان تند نویسان اسامی آقایان را ثبت می کنند (بسیار خوب بفرمائید)

رئیس - آقایانیکه موافقت مهره سفید و مخالفین مهره سیاه میدهند .

(پس از ذکر نام آقایان نمایندگان از طرف آقای هاشمی (منشی) یکی یکی آقایان بترتیب زیر در محل نطق حاضر ورأی دادند)

- آقایان : دهقان - طوسی - نمازی - امام جمعه - آزادق - محمد طباطبائی - حاذقی - نقة الاسلامی - اسکندر مقدم - منصف - حسن اکبر - ذوالقدر - دکتر عبده - امیر تیمور - سید ضیاء الدین - مجد - دکتر زنگنه - دکتر معاون - مجد ضیائی - امینی - ذوالفقاری - دکتر معظمی - مهندس فریور - عسری - عباس مسعودی - تولیت - اردلان - فولادوند - دکتر آقایان - شیخ الاسلام ملایری - تهرانی - بهبهانی - امیر ابراهیمی - روحی - دکتر کیان - مرآت اسفندیاری - کاظمی - ملک مدنی - رحیمیان - سرتب زاده - گله داری - اقبال - دشتی - ظفری - اسعد - دکتر طاهری - فرخ - فرهودی - نبوی - فاطمی - افخمی - بهمن اسفندیاری - حشمتی - دهستانی - گرگانی - دولت آبادی - فرود - خلیل دشتی - صفوی - دکتر هفق - فرمند - شریعتزاده - پروین گنابادی - شهاب فردوسی - دکتر رادمنش - دکتر کشاورز - فداکار - کامبخش - اردشیر - رفیعی - بیات - خاکباز - سید کاظم جلیلی - صدریه - مظفرزاده - پناهی - رستم کیو - مجبر فرهمند - صادقی افشار - بهادری - صدیق قاضی - فرمانفرمائیان - فتوحی - حکمت - اخوان - رفیع - نصرت الله اسکندری - صادقی - عدل - سنجیدی - ذکائی - نجومی - دکتر مجتهدی - فیروز آبادی - جمال امامی - تیموری - اریه - دکتر اعتبار - جواد مسعودی - هاشمی

(شماره آراء بعمل آمد و نتیجه بقرار ذیل حاصل گردید)

مهره تفتیشیه ۱۰۰ عدد - مهره سفید علامت قبول ۴۷ مهره سیاه علامت رد ۵۰ عدد .

رئیس - بالاخره تصویب نشد .

جمعی از نمایندگان - رد نشده است - ردش هم باید با نصف بعلاوه يك باشد

مظفرزاده - پیشنهاد بنده را که مطابق ماده ۹۲ آئین نامه باید رأی گرفته شود مجلس شورای ملی پذیرفت ولی آقایان مطابق این ماده عمل نکردند مطابق این ماده وقتی که رأی دادند باید همین اسامی را صدا کرد و رسیدگی کرد ملاحظه فرمائید نوشته شده است و پس از ختم عمل اسامی دوباره صدا میشود و برای اینکه اشخاصی که در وهله اول در اطاق نبودند بتوانند رأی بدهند و مقصود این بود که اگر نمایندگان در وهله اول غایب بودند در وهله دوم بتوانند رأی بدهند بنده آنچه که به آقای هاشمی عرض کردم این بود که مجلس شورای ملی مطابق صورتی که خودش در دست دارد از روی آن صورت بخواند که اگر کسان دیگری بعداً آمدند و مخالف و موافق بودند بتوانند رأی بدهند الا آن این صورت از دست ما خارج شده است و بنده تقاضا میکنم که چون پیشنهاد بنده این بوده است که ماده ۹۲ را من البدوالی الختم عمل کنند (هاشمی - عمل شده است) و چون ماده ۹۲ را مجلس پذیرفته است ولی مطابق آن عمل نشده این رأی باطل است

هاشمی - مقصود آقا این بود که اسامی رأی دهندگان معلوم شود و این منظور تأمین شده در ضمن آنکه بنده اسامی آقایان را عرض میکردم آقایان تند نویسان می نوشتند فقط سه نفر از آقایان رأی ندادند و الا در این امر اشتباهی نشده است
مظفرزاده - این ماده خیلی روشن است و خودتان هم اگر این ماده را بخوانید مطلب بخوبی روشن میشود و این عمل برای این است که تمام نمایندگان که در مجلس هستند رأی بدهند و این کنترل دومی برای همین است که اگر کسانی در دفعه اول رأی نداده باشند رأی بدهند الا آن ممکن است

چند نفر از آقایان در خارج باشند که رأی نداده اند و بخواهند رأی بدهند چنانچه الا آن چند نفر هستند که بیرون میباشند و آنها شاید بخواهند بیایند و رأی بدهند اسمشان را نبردند که بیایند و رأی بدهند .

هاشمی - قدری توجه بفرمائید آقای مظفرزاده اسامی که آقایان تند نویسان نوشته اند ۱۰۰ اسم است مهره تفتیشیه که اینجا آقایان گرفته اند ۱۰۰ دانه است فقط سه دانه از آراء کم است و دلیل بر این است که آقایان آمده اند بالاو رأی نداده اند ممتنع شده اند .

مظفرزاده - اجازه بدهید که بنده توضیح بدهم . ماده ۹۲ این است که آقایانی که دوباره آمده اند اینها هم رأی بدهند مطابق ماده ۹۲ .

رئیس - اگر آمده بودند که رأی میدادند . آقای دکتر معظمی .

دکتر معظمی - عرض کنم که مجلس بایستی مرکز عدالت باشد و این نوع مسائل را بایستی هیچ وجه از روی تعصب قضاوت نکنید و برای اینکه ما قضاوت صحیح بکنیم بایستی بسوابق و قوانین خودمان رجوع بکنیم و در این مورد نیت و مقصود معین را از روی سوابق درك بکنیم و ببینیم که در این قضاوتی که مجلس شورای ملی نسبت باعتبار نامه آقای پیشه وری کرده است آیا مطابق موازین قانونی اکثریت در رد و یا قبول ایشان حاصل شده است یا خیر بعقیده بنده این اکثریت حاصل نشده است . استناد بنده اصل هفتم قانون اساسی است که در ۱۳۲۹ این اصل در مجلس شورای ملی تفسیر شده است و بنده آنرا برای آقایان میخوانم و خوشبختانه چون موضوع اعتبار نامه آقای خوئی را هم بنده خودم مشغول مطالعه بودم صورت مجلسی را که در آن موقع راجع باین ماده مذاکره شده است حاضر دارم و برای آقایان میخوانم و بعد هم خود آقایان قضاوت خواهند فرمود نمنا میکنم این قسمت را از نظر تعصب موافق و مخالف قضاوت نفرمایند از نظر اینکه مجلس شورای ملی مرکزی است که این سوابق اثر قانونی خواهد داشت و بعداً ممکن است درباره يك عده بی غدالتی بشود

این است که تمنی میکنم آقایان بایک روح عدالتی قضاوت بکنند ماده ۲ تفسیر اصل هفتم قانون اساسی میگوید: ماده ۲ مراد از عبارت آخر ماده ۷ قانون اساسی (اکثریت آراء وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار رأی بدهند) اینست که رد یا قبول مطلب مطرح شده وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار برد یا قبول آن مطلب رأی دهند سابقه این موضوع را بنده پیدا کردم این موضوع در دوره دوم مورد اشکال واقع شده است و مخصوصاً ماده را بکمسیون داد گستری مراجعه میکنند کمیسیون داد گستری آن را تفسیر کرده که خواندم بعد آقای فهیم الملک که یکی از نمایندگان مبرز آن دوره بودند سؤال کردند از مخبر کمیسیون داد گستری که آن وقت آقای ذکاء الملک فروغی بوده اند (که امروز هم یادی از آن مرحوم بشود بهیچ وجه بی موقع نیست) آقای فهیم الملک اینطور سؤال میکنند.

در خصوص این ماده آنچه سبب شد از برای تفسیر ماده ۷ قانون اساسی راجع بود بتعیین تکلیف امتناع کنندگان در موقع رأی که امتناع کنندگان باید از کلیه رأی دهندگان خارج شوند یا باید در طرف رد یا قبول واقع شوند و این در يك موردی پیش آمد که يك عده کثیری در رأی دادن امتناع کردند و آن عده که رأی داده بودند بیش از نصف نشده بود مذاکراتی شد که اگر امتناع کنندگان تکلیفشان معلوم شود آنوقت ممکن است که اکثریت نسبی را قبول نمایند اما اینجا يك تفسیر دیگری شده است و بنده استدعا میکنم که این تفسیر را که کرده اند آقای مخبر توضیح بدهند چون دو مفهوم از این بیرون میآید. یکی آنکه بیش از نصف رأی داده باشند برد یا قبول مثلاً فرض کنیم عده مجلس ۶۱ نفر است از این ۶۱ نفر ۳۰ نفر از آن در مطلبی امتناع کردند و ۳۱ نفر میماند از این ۳۱ نفر ۱۶ نفر آن مطلب را رأی بقبول و ۱۵ نفر رأی برد دادند در این جا این مطلب چه شده است قبول شده است یا معوق است موافق مدلول این عبارت اینرا اینطور میتوان فرض کرد که بیش از نصف حضار رأی داده اند بعضی برد و بعضی قبول

حالا مقصود این است یا طور دیگری است؟ یعنی از این ۶۱ نفر ۳۱ نفر رأی بقبول و ۳۰ نفر رأی برد باید بدهند بنده تصور میکنم که مراد شق ثانی بوده است ولی عبارت این شق را بطور وضوح نمی فهماند در هر حال عجبالتاً این تفسیر برای این ماده همین طور که عمل شده است اگر بشود بهتر است و تغییری در آن ندهیم بجهة اینکه در آتیه شاید شکل دیگری پیش بیاید که از حالا این تفسیر برای او صلاح نباشد اینکه نصف بعلاوه يك از رد یا قبول همیشه طرف توجه گرفته ایم باید معمول باشد و آنچه که اینجا مطرح بود راجع بود به امتناع که امتناع را چه قسم بگیریم جزء رد بگیریم یا جزء قبول معمول اغلب جاها این است که امتناع کننده ها را نصف جزء رد میگیرند نصف بطرف قبول حالا اگر در این باب يك چنین تفسیری میکردند آنوقت میشد در این باب اظهار رأی کرد ولی حالا توضیح بدهند که مرادشان از این ماده که نوشته اند که بیش از نصف حضار برد یا قبول آن مطلب رأی بدهند. این سؤال را میکنند از مرحوم فروغی بعد مرحوم ذکاء الملک فروغی پاسخ میگویند و اینجا بنده جواب مرحوم ذکاء الملک را میخوانم:

ذکاء الملک - مقصود کمیسیون از این تفسیر عیناً همان چیز است که آقای فهیم الملک اعتقاد دارند یعنی از کلماتشان چنین فهمیدم که معتقدند باینکه هر گاه بیش از نصف از اعضا حاضر موضوعی را رد کرده باشند یا قبول آنوقت میتوانستیم نتیجه گرفته باشیم و الا در يك موردی که يك جماعتی رد و يك جماعتی قبول و جماعتی امتناع کردند هیچکدام از رد کنندگان یا قبول کنندگان اکثریت حاصل نکردند یعنی زیاده از نصف حضار نبودند آنجا نتیجه نگر فیم و امر معوق شده است و مقصود کمیسیون این بوده است و عبارتی که اینجا نوشته است گمان نمیکنم محمل باشد و واضح تر از عبارت اصل قانون اساسی است و شکل دیگری بنظر ما نرسید که بنویسیم واضح تر از این باشد چون ملاحظه میفرمائید نوشته اند که مراد از عبارت آخر ماده ۷ قانون اساسی اکثریت

آراء وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار رأی برد و یا قبول بدهند آنوقت معلوم میشود که مجلس رد کرده است یا قبول و الا نتیجه حاصل نشده است. حالا اینکه میفرمایند در بعضی جا ها غیر از این میکنند که امتناع کنندگان را جزو رأی محسوب میدانند و نصف را به طرف رد کنندگان و نصف را به طرف قبول میدهند این را بنده ندیده بودم جائی را لیکن میدانم که خلاف این را عمل میکنند مثل اینکه امتناع کنندگان را جزو حاضرین نمیدانند بعبارة آخری با اکثریت نسبی عمل میکنند اینجا ما در تفسیر قانون اساسی مختاریم که باین شکل تفسیر بکنیم یا بآن شکل چرا که عبارت قانون اساسی بکلی محمل است بجهة اینکه همینقدر می نویسد اکثریت آراء وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار مجلس رأی بدهند ولی معلوم نیست که بیش از نصف حضار رأی دهند باشند اعم از قبول یا رد یا اینکه بیش از نصف حضار مجلس رأی یا به قبول یا برد بدهند پس چون عبارت قانون اساسی محمل است باینجا میتوانستیم باختیار خودمان تفسیر کنیم بعبارة آخری این يك ضمیمه است به قانون اساسی و کمیسیون تفسیر این طریق را اختیار کرد نا اکثریت نسبی را مناط اعتبار قرار ندهد و قبول نکنیم رد و قبول مطلبی را مگر وقتی که اکثریت تام باشد یعنی بیش از نصف حضار رأی برد یا قبول داده باشند و این هم نظریه امری بود بلکه بدو امر یکی آنکه در مجلس ما امتناع خیلی زیاد واقع میشود بطوری که تتبع کرده ایم هیچ جابجایی در این مجلس ما امتناع واقع نمیشود و اتفاق نمی افتد و قتی که بريك امری رأی بگیرند و با اکثریت بگذرد امتناع بقدری زیاد باشد که ظاهر باشد در این که این اکثریت خیلی کم بود و شایسته نبود که امر باین اکثریت قلیل بگذرد حالا اگر ما اکثریت نسبی را مناط اعتبار قرار بدهیم و امتناع محسوب نداریم ملاحظه کنید که چه نتایج ممکن است داشته باشد بنا بر قانون هر گاه ۶۱ نفر نماینده در تهران حاضر شدند مجلس را میتوان منعقد کرد و اگر سه ربع از این عده یعنی ۴۶ نفر در اینمکان حاضر شدند میتوان اخذ رأی نمود پس اگر در يك مطلبی اخذ رأی کردیم

و بالفرض ۲۱ نفر امتناع کردند میماند ۲۵ نفر از میان (۲۵) (۱۳) رأی اکثریت میشود ۱۲ رأی اقلیت پس در این صورت ممکن است ۱۳ نفر يك مطلب مهمی را رد یا قبول بکنند و بگذرد این در صورتیست که بگوئیم امتناع کنندگان محسوب نشوند یعنی بگوئیم فقط اظهار رأی اکثریت کافی است ولی بنا بر آنچه ما اینجا تفسیر کردیم در آن مثالی که عرض کردم اکثریت از ۴۶ نفر به ۲۴ نفر است، همینکه اظهار رأی در آن مطلب کردند و مطلب را قبول یا رد کردند آنوقت آن مطلب تصویب یابد شده است تا با اکثریت تامه حضار باشد که زیاده از نصف حضار رد یا قبول کرده باشند و کمیسیون اینطور صلاح دانست که جائز نیست يك امری از امور مملکت که ممکن است امر مهمی هم باشد به رأی ۱۳ نفر بگذرد بنا بر این چون ما اختیار داریم که در اینجا هر قسم تفسیری را که بخواهیم بکنیم گفتیم اینطور تفسیر بکنیم که مراد اکثریت تام است حالا در صورتیکه آقای فهیم الملک جائز نمیدانند که يك چنین تفسیری بشود بجهة اینکه دست ما را در آتیه می بندد که شاید بعد مصلحت غیر از این باشد آن يك مطلبی است ولیکن فعلاً کمیسیون اینطور صلاح میداند که این اصل قانون اساسی اینطور تفسیر بشود. و روی این توضیح هم رأی می گیرند و با ۵۷ رأی هم این تفسیر تصویب میشود. با این سابقه که یکی از منابع مهم تفسیر قانونی است قضیه آقای خوئی و آقای پیشهوری بلا تکلیف است و واقعاً مجلس شورای ملی اگر بخواهد از روی روح عدالت قضاوت کند هر دو مورد را باید تجدید کند. وظیفه نمایندگی بنده این بود که این توضیح را داده باشم والا نه با آقای خوئی سابقه دارم و نه با آقای پیشه وری حالا آقایان آزادند هر طور که مایلند رأی بدهند.

رئیس - آقای کاظمی (حاضر نبودند)

مظفر زاده - بنده پیشنهاد میکنم تنفس بدهند.

۷ - ختم جلسه بعنوان تنفس و تشکیل آن روز یکشنبه ۲۵ تیر

رئیس - اگر آقایان موافقت چند دقیقه تنفس بدهیم (صحیح است - مانعی ندارد)

(در این موقع يك ربع قبل از ظهر جلسه بعنوان تنفس

تعطیل و یکساعت و بیست دقیقه پیش از ظهر روز یکشنبه ۲۵ تیرماه مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - چون در جلسه سابق جلسه بعنوان تنفس تعطیل شد اینطور فعلاً تشخیص داده شد که این جلسه هم دنباله جلسه سابق است و صورت مجلس ندارد (صحیح است) و بایستی دستور همان جلسه را تعقیب کنیم فقط آقای وزیر پیشه و هنر نظر باین که کمیسیون در ساعت یازده دارند و باید بروند يك لایحه دارند تقدیم میکنند و بعد دستور را شروع میکنیم.

[۸ - تقدیم لایحه تعیین تکلیف کارگر و کارفرما و تصویب يك فوریت آن]
وزیر بازرگانی و پیشه و هنر (آقای اردلان) - اهمیت تعیین و تکلیف کارگر و کارفرما در کارخانجات تصور میکنم مورد توجه آقایان نمایندگان محترم بوده و خواهد بود این موضوع مدتی تحت مطالعه بود حالا تکلیف کارگر و کارفرما بموجب این لایحه در ۲۱ ماده تعیین شده و تقدیم مجلس شورای ملی میکنم.

عباس مسعودی - بنده يك عرض راجع باین لایحه دارم.
رئیس - فعلاً مطرح نیست.
سیف پور فاطمی - بنده تقاضای يك فوریت در این لایحه میکنم (صحیح است)

محمد طباطبائی - بموجب نظامنامه باید برود به کمیسیون.
وزیر پیشه و هنر - برای اهمیت موضوع اگر آقایان نمایندگان موافقت بفرمایند که این لایحه يك فوریت داشته باشد بهتر است بنده هم میخواستیم اگر این نظر مورد توجه آقایان نمایندگان واقع شود تقاضا کنم و حالا که میبینم آقایان موافقت دارند تقاضای يك فوریت آنرا میکنم (صحیح است)
رئیس - لایحه دولت برای تقاضای فوریتی که کردند قرائت میشود:

مجلس شورای ملی
در تعقیب اجرای برنامه دولت و اصلاح بهبود وضع

کارگران و تعیین وظایف و حدود مناسبات آنان با کارفرمایان و اتخاذ رویه‌ای که ترتیب پرداخت اجرت و ساعات کار و حقوق و خدمت آنها را بطور ثابتی روشن و معلوم سازد لایحه قانونی مشتمل بر بیست و يك ماده تقدیم میگردد و تقاضای تصویب آنرا بقید يك فوریت دارد.

ماده ۱ - اجرت کارگر باید منتهی هر پانزده روز يك مرتبه پرداخته شود. طرز پرداخت طوری خواهد بود که اجرت مقرر تمام و کمال بکارگر برسد و اجدافی نشود.

ماده ۲ - استخدام کارگر که سنش کمتر از سیزده سال تمام باشد ممنوع است مگر در مواردی که در آئین نامه تصریح شده باشد.

ماده ۳ - ساعات کار روزانه در کارخانجات بایستی از هشت ساعت در روز و ۴۸ ساعت در هفته تجاوز نماید.

تبصره ۵ - کارگر میتواند در مواقع تعطیل یا خارج از هشت ساعت روزانه به موجب دستور کار فرما اضافه کار نماید و میزان اجرت کار بیست و پنج درصد زیادتر از میزان اجرت معمولی خواهد بود و هیچگاه حداکثر کار عادی اضافی بایستی بیش از دوازده ساعت در شبانه روز باشد.

ماده ۴ - به کارگران بایستی هفته يك روز مرخصی با استفاده از اجرت داده شود.

ماده ۵ - بکارگران بایستی در مقابل هر یازده ماه و نیم کار پانزده روز مرخصی با استفاده از اجرت داده شود.

ماده ۶ - کار برای زنان شش هفته قبل از وضع حمل و شش هفته بعد از آن ممنوع است و در این مدت باید کمک خرجی که میزان آن در آئین نامه تعیین میشود پرداخت گردد.

ماده ۷ - کار شبانه برای کودکان کارگر که سن آنها کمتر از پانزده سال باشد و همچنین بران زنان ممنوع است مگر در مواردی که در آئین نامه قانون کار پیش بینی شده باشد.

ماده ۸ - شرایط بهداشت کار و مؤسسات صنعتی که بوسیله آئین نامه کارخانجات آن حوزه تعیین میگردد باید از طرف

محکمه کار مندرج در ماده ۱۷ این قانون در مواقعی که آئین نامه معین میکند تعیین خواهد شد.

ماده ۱۴ - میزان اجرت کارگران و طبقه بندی شغل و ترفیع و مرخصی آنها در کارخانجات دولتی طبق آئین نامه که در وزارت پیشه و هنر تنظیم و با توافق نظر وزارت دارایی بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید معین میگردد.

ماده ۱۵ - وزارت بازرگانی و پیشه و هنر بوسیله بازرسان کار بهداشت کارخانه ها و مقررات مربوطه بکار را بازرسی خواهد نمود و متخلفینی را که مشمول مجازات مذکور در این قانون میشوند مورد تعقیب قرار خواهد داد.

ماده ۱۶ - کارگران مربوط بیک کارخانه و یا يك حرفه معین میتوانند برای حفظ حقوق مشترك خود اتحادیه تشکیل دهند که مقررات آنها طبق آئین نامه خواهد بود که بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید این اتحادیه ها طبق آئین نامه مصوب هیئت وزیران دارای شخصیت حقوقی خواهند بود ولی وادار کردن کارگران برورود در این اتحادیه ها بوسیله غنف یا تهدید ممنوع است و هر کس مبادرت باین عمل نماید بمجازات دو روز الی يكماه حبس محکوم میشود و در صورتیکه نحوه عمل متضمن جرم دیگری باشد بمجازاتیکه برای جرم مزبور مقرر است محکوم میگردد.

ماده ۱۷ - اختلاف بین کارگران و کارفرمایان نسبت بآنچه که مربوط بمسائل عمومی کار است بمحکمه کار حوزه مربوطه ارجاع میشود که بوسیله مذاکره و حکمیت قطع و فصل نمایند. محکمه کار تشکیل میشود از دو نفر نمایندگان کارگران کارخانجات آن حوزه (هر کارخانه که بیش از پنجاه نفر کارگر داشته باشد در این انتخاب شرکت خواهد نمود) و دو نفر نمایندگان کارفرمایان همان کارخانجات و رئیس پیشه و هنر مربوط بهمان حوزه و رئیس بالاترین دادگاه محل که تحت نظر استاندار یا فرماندار جلسات خود را تشکیل خواهند داد طرز انتخاب اعضاء محکمه و جریان رسیدگی و مواقع تشکیل این محکمه بوسیله آئین نامه تعیین میگردد.

کارفرمایان بنظارت و وزارت بهداری بموقع اجرا گذاشته شود
ماده ۹ - کارگر میتواند نزد کارفرما اجیر شود ولی باید قرار داد کتبی منعقد و شرایط کار که مخالف این قانون نباشد معین گردد.

ماده ۱۰ - هرگاه قرار معینی بین کارگر و کارفرما راجع بمدت نباشد کارگر میتواند با اخطار يكماه قبل از کار خارج شود و کارفرما نیز میتواند با اخطار يكماه قبل از کار را مرخص نماید ولی کارفرما مکلف است در مقابل هر يكسال خدمت کارگر در کارخانه اجرت ۱۵ روز آنرا بمیزان آخرین اجرت بپردازد ولی هرگاه مدت خدمت کارگر کمتر از يكسال باشد حقوقی باو تعلق نمیگیرد و هرگاه اخطار يكماه قبل از طرف کارفرما رعایت نشود کارفرما میتواند با اجرت يكماه علاوه بر اجرت سالی پانزده روز ذکر شده در فوق بخدمت کارگر خاتمه دهد.

ماده ۱۱ - در صورتیکه کارفرما بعلل اقتصادی یا پیدا شدن عیب اساسی در کارخانه یا نرسیدن مواد اولیه مجبور شود کارخانه را تعطیل کند مکلف است يكماه قبل از کارگران را مستحضر نماید و تعهد دیگری در مقابل کارگران نخواهد داشت و در صورتیکه بگشتاً کارخانه متوقف شود و کارفرما مجبور گردد کارخانه را تعطیل کند به کارگرانی که بیش از يك سال سابقه خدمت دارند بایستی يكماه آخرین اجرت را دفعه بپردازد

تبصره - در صورتی که بعلت حوادث غیر مترقبه مانند زلزله، سیل، حریق و غیره کارخانه متوقف شود تعهد پرداختی نسبت بکارگران نخواهد داشت.

ماده ۱۲ - کارفرما مکلف است در نگاهداری موتور ها و دستگاههای بخار و مواد قابل انفجار و یا احتراق و غیره طبق آئین نامه مربوطه عمل نماید و بعلاوه مقررات کارخانه و مؤسسات را روی لوحه های مخصوصی نوشته باطلاع کارگران برساند و در صورت تخلف پرداخت از ده هزار الی صد هزار ریال محکوم میشود.

ماده ۱۳ - حد اقل اجرت کارگر در هر شهرستان بوسیله

ماده ۱۸ - وادار نمودن کارگران باعتصاب بوسیله عنف یا تهدید بکلی ممنوع است. مرتکب بمجازات از یکماه الی سه ماه حبس محکوم میشود و در صورتیکه عمل متضمن جرم دیگری باشد بمجازات ∞ که برای جرم مزبور مقرر است محکوم میگردد.

ماده ۱۹ - اتحادیه کارگران نمیتوانند کارفرما را مجبور کنند که اشخاص معینی را برای کار استخدام نماید یا اشخاص معینی را از کارخانه خارج کند.

ماده ۲۰ - رسیدگی باختلافات انفرادی بین کارگر و کارفرما در حدود آنچه مربوط بکار است بداد گاه بخش مراجعه میشود که بفوریت و خارج از نوبت رسیدگی نماید و حکم امین دادگاه صلح قطعی خواهد بود

ماده ۲۱ - آئین نامه های مربوط باجرای این قانون به پیشنهاد وزارت بازرگانی و پیشه و هنر و تصویب هیئت وزیران خواهد بود مگر راجع به ماده ۱۴ که با موافقت وزارت دارائی پیشنهاد خواهد شد.

رئیس - فوریت مطرح است. در مواد البته موقعیکه مطرح میشود و مورد شور واقع شد صحبت خواهد شد. (بعضی از نمایندگان - مخالفی نیست) آقای فیروز آبادی. **فیروز آبادی** - آقایان تصدیق مینمایند که این قانون با نصف اهالی این مملکت سروکار دارد و این يك قانونی است که باید زیاد در آن دقت کرد و نمیشود بدون مطالعه و کورکورانه گذراند برای این که ممکن است یا بضرر کارگر تمام شود یا بضرر کارفرما این است که بنده عقیده دارم که بایستی بیشتر درش دقت شود و دو شور بشود و وضع عادی خودش را طی کند. از این جهت با فوریت آن مخالفم و معتقدم برود به کمیسیون.

رئیس - آقای وزیر پیشه و هنر.

وزیر پیشه و هنر - بنده برای اطلاع آقا عرض میکنم که دقت های لازمه در این لایحه شده است و حالا هم مجلس شورای ملی باصل موضوع رأی نمیدهد بیک فوریت آن رأی میدهد و بعد میرود به کمیسیون و مذاکراتی که لازم

است در آنجا میشود و بحث میشود و بعد هم که به مجلس آمد هر کدام از آقایان نظریاتی داشته باشند اظهار میفرمایند و مورد مذاکره واقع خواهد شد.

رئیس - دیگر مخالفی نیست؟ (گفته شد - خیر) رأی میگیریم به يك فوریت این لایحه آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. بکمیسیون مربوطه ارجاع میشود.

۹ - سؤال آقای فرهودی و جواب آقای وزیر جنگ

رئیس - آقای وزیر جنگ برای جواب سؤال آقای فرهودی حاضر شده اند. آقای فرهودی.

محمد طباطبائی - باید دنباله مطالب جلسه گذشته تعقیب شود.

رئیس - فعلاً سؤالات بعمل می آید بعد.

فرهودی - رعایای لواسان شکایت میکنند که وقتی میخواهند صید ماهی بکنند مأمورین اصلاح نژاد ممانعت میکنند و ممانعتشان هم دو صورت دارد اگر قبل از صید باشد يك پولی ازشان میگیرند و اجازه میدهند و اگر بعد از صید باشد ماهی ها را نصف میکنند این رویه البته برخلاف قانون است و اساساً مأمورین اصلاح نژاد اسب حق مداخله در این کار و مزاحمت رعایا را ندارند حتی اخیراً دو نفر از رعایای فقیر بدبخت آنجا را بحد و افرکت زده اند که چرا صید ماهی کرده اند خواستم آقای وزیر جنگ توضیح بدهند که علت مزاحمت مأمورین نظامی و مأمورین اصلاح نژاد چیست؟ (محمد طباطبائی - بنده اخطار نظامنامه دارم) عرض دیگر بنده این است که دیشب بنده در روز نامه اطلاعات خواندم که گزارشی وزارت جنگ راجع به موضوع امنیت مملکت داده بود و ضمناً نوشته بودند که در خوزستان هم يك ناامنی شده است و قوای نظامی با اعراب زد و خورد کرده اند در این قسمت خواستم يك تذکری بدهم که ساکنین خوزستان عرب نیستند و ایرانی هستند اگر بازبان عربی مانوس هستند این دلیل بر عرب بودن آنها نیست بنابراین وزارت جنگ حق ندارد در گزارشی که میدهد

میکنم که این رعایای لواسانی که ایشان میفرمایند با يك طرزی مبادرت بصید ماهی میکنند که خلاف مقررات همه دنیا است و با يك عمل غیر فنی از اینطرف رودخانه بانطرف رودخانه طور میکشند و خودشان میروند کنار و عده زیادی ماهی در این طور می افتد و از ده تا ماهی درشت که در طور هست صد تا ماهی ریز را از توی طور بیرون میکشند و میریزند دور و این کار چون برخلاف قانون و مقررات تمام دنیا است کار غلطی است و یک نفر افسر خارجی که هر سال در تابستان برای استراحت به لار میرود و خودش اهل ماهیگیری است او اظهار میکرد که عجب ایرانیها قدر این نعمت خود را نمیدانند و با وجود اینکه این نوع ماهی در دنیا نادر است چرا اینقدر ماهی میگیرند و چرا اینطور میگیرند و از این کار جلوگیری نمیشود (بعضی از نمایندگان - این امر مربوط بوزارت جنگ نیست) عرض کردم این را بطور حاشیه عرض میکنم بنا بر این ورود به قرق اصلاً ممنوع است چون مال دولت است و خطرانی هم برای نژاد اسب دارد صرف نظر از اینکه ماهی بگیرند یا نگیرند یا ماهی را تحت يك مقرراتی بگیرند.

رئیس - آقای فرهودی توضیحی دارید بفرمائید.

فرهودی - عرض کنم آقای وزیر جنگ تصدیق کردند که مأمورینشان در امر صید ماهی دخالت میکنند و در صورتیکه مطابق قوانینی که ما داریم اساساً مأمورین وزارت جنگ حق مداخله در امر صید ماهی ندارند و صید ماهی هم علاوه بر اینکه در قوانین ما منعی ندارد مطابق قوانین اسلامی هم جایز است (صحیح است) و از آقای وزیر جنگ تقاضا میکنم که در این امر دقت کنند و رفع مزاحمت مأمورین را بکنند و الا بنده همین قضیه را هم مورد استیضاح قرار خواهم داد.

رئیس - آقای طباطبائی.

محمد طباطبائی - بنده اخطار نظامنامه راجع بجرایان کار مجلس داشتم و بموقع اجازه نفرمودید. اخطار بنده اخطار نظامنامه ایست و برای حفظ مقررات مجلس عرض میکنم که آقایان توجه فرمودند که جلسه گذشته ختم نشد و این

جلسه دنباله همان جلسه است و مطابق صورت مجلس اگر ملاحظه بفرمائید در آن جلسه قرار گذاشتیم که سئوالات را برای بعد از دستور بگذاریم (صحیح است) حالا آقایان اینک دستور خاتمه پیدا کند وارد شده بعد بسؤال آقایان نمایندگان ضمناً اگر اجازه میفرمائید این مطلب را هم من بآقایان محترم تذکر بدهم ملاحظه فرمودید اصل هفتم قانون اساسی مبهم است

رئیس - بفرمائید پشت تریبون مطابق نظامنامه (در این موقع پشت تریبون آمدند)

محمد طباطبائی - آمده اند اصل هفتم را تفسیر کرده اند و بنظر من باین تفسیر بابهام قضیه بیشتر کمک شده است و در یکی دو مورد که پیش آمده اسباب اختلاف نظر شده و در واقع این قسمت مبتلا به مجلس است و باید حل شود و در آینده ممکن است بیشتر نظیر پیدا کند مطلب این است که وقتی رئیس از عده حاضر مجلس رأی میخواهد اگر رأی رد و قبول مساوی باشد یعنی عده حاضر صد نفر شد (همه نمایندگان) **بعضی از نمایندگان** - آقا این قضیه مطرح نیست

محمد طباطبائی - بسیار خوب اگر مطرح نیست پس بمن اجازه خواهند فرمود که در جلسه آتی به مطلب راعرض بکنم **رئیس** - اگر آقایان مایل هستند بقیه سئوالات را می گذاریم برای بعد (صحیح است)

بعضی از نمایندگان - دستور دستور

رئیس - اینک سئوالات را مطرح قرار دادیم برای این است که همه روزه آقایان نمایندگان از آقایان وزراء سئوالاتی مینمایند و وقتی آقایان وزراء حاضر میشوند بعلت اینکه دستور مطرح است مانع بیان جوابهای آقایان وزراء میشوند و از طرف دیگر فشار میآورند که چرا برای جواب حاضر نمیشوند این است که حالا که عده ای از آقایان وزراء حضور دارند قرار شد سئوالاتی که شده است جواب داده شود

بعضی از نمایندگان - دستور دستور

رئیس - پس میماند برای جلسه بعد . دستور اعتبارنامه ها است آقای دکتر شفق

هم اعلام کرده ایم حالا بسته بنظر مجلس است .

مظفر زاده - بنده مخالفم چون در جزو امضاء کنندگان این پیشنهاد اسم بنده هم هست اجازه بدهید توضیحی بدهم **رئیس** - بفرمائید

مظفر زاده - تقاضای جلسه خصوصی محتاج برأی نیست مطابق آئین نامه قهراً بر حسب مقتضیات و مصلحتی که پیش آمد کرده است ۱۰ نفر از نمایندگان مطابق حق که داریم تقاضای تشکیل جلسه خصوصی را نموده ایم باید امر بفرمائید که جلسه خصوصی تشکیل بشود و ما در آنجا توضیحات لازم را بعرض آقایان میرسانیم این دیگر قابل طرح نیست و مخالفتی بامقررات مجلس ندارد .

رئیس - چرا قابل طرح است زیرا شما در وسط جلسه این پیشنهاد را کرده اید باید صحبت شود . و مطرح شود لازمه جلسه خصوصی این است که جلسه را ختمیم .

مظفر زاده - مقام ریاست بماده آئین نامه مراجعه کنند **رئیس** - کدام ماده نظامنامه ؟ آقای شریعت زاده .

شریعت زاده - بنا بر استفاده ای که بنده از مفاد عمومی مقررات نظامنامه کرده ام در حین انعقاد جلسه علنی تقاضای جلسه خصوصی بمنزله پیشنهاد ختم جلسه است زیرا نمیتوان قبل از ختم جلسه علنی جلسه خصوصی را تشکیل داد بنابراین این بنظر بنده این پیشنهاد جلسه خصوصی بدون اینکه علتی و جهتی ذکر شود قابل اجرا نیست و مانعی ندارد که دلیلش را ذکر کنند .

مظفر زاده - اینطور نیست بچه دلیل میگوئید .

شریعت زاده - حالا بدون اینکه آقایان علتی را ذکر کنند پیشنهادشان درست نیست و باید علت آن توضیح داده شود .

مظفر زاده - شما در هر چیزی ادعای اجتهاد میکنید **شریعت زاده** - حرف بیخود نزنید . مطابق نظامنامه میگویم .

مظفر زاده - مگر قانون و آئین نامه در سینه شماست که هر موضوعی میشود بسینه تان میزنید و ادعا میکنید .

شریعت زاده - بله من خوانده ام و اینطور استنباط میکنم .

رئیس - آقای دکتر شفق .

دکتر شفق - آنچه که بنده از جلسه خصوصی یا از تشکیل جلسه سری استنباط میکنم این است که بعضی از آقایان نمایندگان مجلس صلاح اینطور می بینند که يك مطلبی که پیش می آید مقتضی نیست در جلسه علنی گفته شود و لازم است که جلسه خصوصی تشکیل شود و توضیحش را هم همانطور که گفتند چون در جلسه علنی مقتضی نیست در جلسه خصوصی خواهند داد روی همین اصل تقاضای جلسه خصوصی شده است و مجلس نمیتواند بگوید که این مطلب باید اول مطرح شود شاید جلسه خصوصی مربوط به همان باشد و يك چیزهایی باشد که مربوط بمصالح کشور است و در باب همین انتخابات باید صحبت بشود چون نمایندگان حق تقاضای انعقاد جلسه خصوصی را دارند تقاضا دارم جلسه خصوصی تشکیل شود .

رئیس - آقای هاشمی .

هاشمی - اولاً در آئین نامه موضوع جلسه خصوصی نیست موضوع جلسه سری است که آنهم در قانون اساسی است که تنها جلسه سری نوشته شده است اما در حین انعقاد جلسه علنی پیشنهاد و تشکیل جلسه خصوصی یا پیشنهاد تنفس فرقی نمیکند در واقع معنی این پیشنهاد هم تنفس است بعقیده بنده اگر مخالفتی هست دلیلش را باید ذکر کنند و بعد رأی بگیرند استدلال آقای رئیس این است که هنگامی این پیشنهاد رسید که اعتبار نامه های نمایندگان کان تبریز مطرح شده بود بعد از اینکه اعلام شده بود پیشنهاد رسید و الا اشکالی در قبول پیشنهاد نیست .

رئیس - آقای فاطمی .

فاطمی - متأسفانه در این مجلس گاهی اوقات چیزهایی پیش می آید که سابقه ندارد در این دوره هایی که بنده در مجلس بوده ام چنین پیشنهادی ندیده بودم که در وسط جلسه پیشنهاد تشکیل جلسه خصوصی بدهند اما هیچ نفر مودند که جلسه خصوصی را برای چه میخواهند تشکیل بدهند

اگر موضوع اعتبارنامه ایکیچیان است که میخواهند او مطرح نشود جایش این است که در بیرون این تقاضا را از مقام ریاست بکنند نه حالا که مجلس خانمه پیدا کند و جلسه خصوصی تشکیل شود حالا هم ممکن است این تقاضا را بکنند که موضوع اعتبارنامه آقای ایکیچیان از دستور امروز خارج شود این را پیشنهاد بکنند و اکثریت آقایان تصویب میکنند والا موضوع ندارد که این سابقه در مجلس باقی بماند

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - بنظر بنده این مطلبی که اظهار شد راه حلش این است که از دستور خارج شود و بعد از اینکه مجلس خانمه پیدا کرد جلسه خصوصی را که آقایان میفرمایند تشکیل شود و آقایان مذاکره بفرمایند و بنظر بنده این راه حل قضیه است

اسکندری - مانعی ندارد اینطور پیشنهاد میکنیم [پیشنهاد آقای دکتر رادمش]

پیشنهاد میکنم اعتبارنامه آقای ایکیچیان و دکتر مجتهدی از دستور خارج شود...

دکتر رادمش - اجازه میفرمائید توضیح عرض کنم؟
رئیس - بفرمائید

دکتر رادمش - چون در مورد اعتبارنامه های آقایان نمایندگان تبریز تشریحی دیده شده است و این تشریح صلاح مجلس شورای ملی نیست و در هر حال ما اینجا نه تنها يك مسئولیت خصوصی داریم بلکه يك مسئولیت اجتماعی هم داریم و اگر يك مسئله نادرستی از ما ناشی شود در خارج اینطور قضاوت میشود که همه مسئول هستند نه یکمده بخصوص از این نظر بود که آقایان پیشنهاد نمودند که راجع باین مسائل در جلسه خصوصی صحبت شود و آقایان له و علیه باهم صحبت کنند شاید بتوانند راه حلی پیدا نمایند آقایان ملاحظه فرمودند در چند موضوع که در مجلس شورای ملی اخیراً مطرح شد آراء ۴۷ یا ۴۸ یا ۵۰ مثبت و منفی بود و از این موضوع يك تشریح حاصل شده است

مسائل بسته اند و عده را کشته اند؟ سؤال سوم بنده این بود که دولت چه اقدامی برای جبران این قضیه کرده . متأسفانه نه سؤال بنده و نه بعرضی که بنده کردم جوابی داده نشد چون از ۱۲ نفر زخمی مطابق اطلاعی که بمن داده شده سه نفر مرده اند . چون در محلات بهیچوجه وسایل بهداشت نیست و آنها البته در اثر بی توجهی بوده است و آن شخصی که مبادرت به چنین عمل خلاف قانون کرده است آن شخص آزادانه در شهر قم میگردد بنده نظر خصوصی ندارم ولی اگر نباشد که یک نفر رئیس ژاندارمری برای يك امر غلط یا صحیح برود مسلسل به بندد این يك سابقه بدی خواهد شد برای تمام رؤسای ژاندارمری ایران ایران يك مملکت وسیعی است با این سوابق که در وزارتخانه ها هست فوراً هر رئیس ژاندارمری خیال میکند که در تمام نقاط مملکت میتواند مردم را بمسلسل به بندد و اسم این را میگذارد رعایت قانون . بنابراین چون موضوع اهمیت فوق العاده بنظر بنده دارد و اهمیت عمومی دارد این است که خواستم آقای وزیر کشاورزی در این باب فرمایشانی بکنند که بچه مناسبت اقدام بچنین امری شده است .

وزیر کشاورزی - سؤالی که آقای حشمتی فرمودند

بر دو قسم است يك قسمتش مربوط به وزارت کشاورزی است که بنده میتوانم جواب عرض بکنم و يك قسمتش هم مربوط بسایر وزارتخانه ها است . البته این سؤال از آقای وزیر کشاورزی هم شده است که ایشان هم بموقع خودش تشریف می آورند و جواب عرض خواهند کرد . ولی برای این که چه شده است که ژاندارم رفته است به نیمه و در آن جا شلیک کرده است و يك عده را کشته اند سه نفر یا هفت نفر یا صد نفر یا پانصد نفر حالا بطور مختصر عرض میکنم . دولت خودش را موظف میداند که حفظ آسایش عموم را رعایت کند . برای دولت نیمه و در قم یکسان است امسال سال گم آبی است و در همه جا اشکال هست و حتی تهران هم خودتان اطلاع دارید که از بی آبی می نالند ... (مهندس فریور - آبش را میفروشند) بله آن مربوط به بنده نیست . برای روشن شدن قضایا يك

کمیسونی شخصی بنده فرستادم به نیمه و از معاون وزارتخانه و يك مهندس که خیلی بدرستی و اطلاع و خبره بودند او مطمئن بودم و آن آقای درویش است که ایرانی است و بکنفر هم از مستشاران آمریکائی که پرفسور و بندورز است که او نه نیمه وری را میشناسد و نه قمی را تنها نظرش این است که برود آنجا و وظیفه خودش را انجام بدهد لهذا کمیسون رفت به محل و تحقیقات خودش را شروع کرد و معاون وزارتخانه و آقای درویش ایشان هم پس از تحقیقات کامل تشخیصات خود را داده اند که علت اصلی همان کم بود آب نیمه و راست یعنی همان قضیه که در چند سال پیش متداول بوده است یعنی ۷ و ۴ یعنی ۷ روز آب رودخانه بیاید به نیمه و ۴ روز بیاید به قم و این را میشود امسال هم معمول بدارند که نه قمیها از تشنگی تلف بشوند و نه نیمه وری ها معیضاً برای این موضوع با حضور آقای صدرالاشراف که همه میشناسند و يك عده مالکین دیگر - يك کمیسون هائی تشکیل شد و آقایان حاضر شدند باینکه همین موضوع ۷ و ۴ را قبول کنند معیضاً يك موافقت نامه ای بین وزارت کشاورزی و مالکین که عمده شان آنجا بودند برقرار گردید . حالا مالکین دیگر هم دارم مثل آقای سرتیپ جوادی و آقای سیاح که در کمیسون نبوده اند ولی نفوذ آقای صدرالاشراف در آن جابرای ما ثابت کرد که با این قراردادى که با ایشان بسته شده بطور ۷ و ۴ آب داده شود و ما مطمئن شدیم که آب به قم میرسد ولی پس از مدتی این موضوع عملی نشد و آقایان هم اطلاع دارند که چه وضعیت بی آبی در قم پیش آمد و بنده ناچار شدم که بوزارت کشور بنویسم و تقاضا کنم که مأمورینی بفرستند به نیمه و برای اجرای این منظور یعنی هفت روز آب رودخانه را بفرستند به نیمه و و چهار روز بفرستند به قم . يك تأسف دارم اینجا و آن این است که وزارت کشور عده ژاندارم کمی فرستاده و اگر ژاندارم مجبور به استعمال اسلحه شده است بنده متأسفم که کم استعمال کرده است برای اینکه هیچکس حق ندارد که به ژاندارم دولت حمله کند . اگر عده ژاندارم مثل این سفر بحد کافی رفته بود اهل محل و رعایا بخودشان اجازه نمیدادند که با سنك و چوب حمله کنند و امروز هم پس از این

واقعه که خود جنابعالی با اتفاق آقای محلاتی تشریف آوردید در هیئت وزراء و اطلاع دادید قضیه را فوری وزارت بهداری و کشور اقدام کردند و با آنها اطلاع داده شد که آنچه در قوه دارند برای نجات آقایان زخمی های آن جا اقدام کنند وزارت بهداری وزارت کشور و خود بنده هم دستور های مقتضی صادر کردیم ولی البته میدانید که این قضیه خاتمه نیافت و به نیمه وری ها آب ندادند مع هذا يك کمیسیون دیگری تشکیل شد و رفتند آنجا و تا آنجا که بنده اطلاع دارم روز جمعه ساعت ۵ صبح بمسالمت آب را بسمت قم روانه کردند ولی این يك حق است که نماینده محترم دارند که رسیدگی بشود در محل که آیا ژاندارم بموقع اسلحه استعمال کرده است یا خیر؟ اینجا خدمتتان عرض میکنم که مأمورین نظامی يك وقتی مجازات میشوند برای اینکه چرا اسلحه استعمال کرده اند و يك وقتی مجازات میشوند که چرا اسلحه استعمال نکرده اند در این مورد بنده امروز نمیتوانم چیزی خدمتتان عرض کنم مگر اینکه کمیسیونی که رفته است به محل نظریه اش بعرض هیئت دولت برسد که آیا صاحب منصب ژاندارم طبق وظیفه عمل کرده یا اینکه بيمورد عمل کرده است و این مسئله طبق قوانین لشگری و نظامی رسیدگی خواهد شد اگر اسلحه را بيمورد استعمال کرده مجازات خواهد شد و اگر هم بعد کفایت استعمال نکرده است باز هم مجازات خواهد شد و چنانچه توضیح دیگری هم لازم باشد باز عرض خواهم کرد.

رئیس - آقای حشمتی .

حشمتی - جناب آقای وزیر کشاورزی فرمودند که يك کمیسیونی فرستاده اند و کمیسیون اینطور تشخیص کرده است و بنده اصلاً نسبت به این کمیسیون حرف دارم . کمیسیون بچه حق در يك امر حقوقی دخالت کرده مگر قوه قضائیه از قوه مجریه تفکیک نشده است این هم يك موضوع حقوقی بوده است در مجلس سیزدهم صحبت شده است وزیر کشاورزی وقت آمده است توضیح داده است که این يك موضوع قضائی است و باید برود بعد لایه دیگر اینکه فرمودند

بکنند که واقعاً لازم است بنده دیگر عرضی ندارم

وزیر کشاورزی - اینجا يك موضوع است راجع به اینکه میفرمائید چرا وزارت کشاورزی مداخله کرد از همین مجلس شورای ملی قانون آبیاری گذشته است و يك ماده دهی دارد اما اینکه سؤال فرمودید که چرا کمیسیون فرستادم وزارت داد گستری هست چرا با آنجا مراجعه نمیکنند در اینجا ما خواستیم آنطور که متداول بوده است و این موضوع هفت و چهار که آنجا از چندین سال قبل معمول و متداول بوده است و چندین سال هم اجرا شده است باز هم عمل شود خود حضرتعالی صاحب منصب بوده اید و مسبوق میباشید (حشمتی - بنده به این بی وجدانی نبودم) وقتی که باو حمله میشود مجبور میشود که دفاع کند (حشمتی - از کجا معلوم است باو حمله شده بنده تکذیب میکنم) قانون نظام حکم میکند که صاحب منصب نظامی که مورد حمله میشود باید اسلحه استعمال کند اگر بنده گفتم متأسفم از این نظر است که اگر اشراری بوده اند آنجا مخصوصاً این لغت را میگویم کمیسیون این را تشخیص خواهند داد این کمیسیون رسیدگی که در تحت نظریکی از قضات عالی مقام و محترم این مملکت آقای عارفی رفته است به محل تشخیص خواهد داد که ژاندارم بموقع اسلحه استعمال کرده یا خیر اگر بموقع استعمال کرده تقدیرش میکنیم و اگر بيمورد اسلحه استعمال کرده حیا کمه و محکومش میکنیم .

رئیس - آقای فرخ

فرخ - موضوع آقای سهیلی قرار بود بعد از این مطرح شود اگر حالا مطرح میشود که بشود و الا بماند برای جلسه بعد .

رئیس - يك مسئله دیگری است که باید امروز انجام بشود و آن اینست که روز چهارشنبه مصادف با عید مبعث است و يك هیئتی باید طبق نظامنامه از طرف مجلس انتخاب شود برای عرض شادباش بحضور اعلی حضرت همایونی

بعضی از نمایندگان - انتخاب نمیخواهد همه میروند .

رئیس - بله همه آقایان ممکن است تشریف بیاورند ولی این ماده نظامنامه است نباید ترك شود و باید قرعه بکشند و

الا همه آقایان از طرف دربار دعوت شده اند در ضمن خواستم عرض کنم دو نفر از آقایان یکی آقای صدر قاضی راجع به مسائل رضائیه میخواستند حرف بزنند و یکی آقای تولیت راجع بمسائل قم چون در موقع سؤال همیشه حرف بزنند اگر آقایان موافقت داشته باشند بعد از دستور توضیح بفرمایند . آقای مهندس فریور

مهندس فریور - تقاضای جلسه خصوصی شد الا بیست دقیقه بظهر داریم در جلسات خصوصی وقتی که صبح است و آقایان سر حال هستند نتیجه گرفته نمیشود وقتی که بیفتد نیمه ساعت بعد از ظهر که دیگر چه عرض کنم بهتر این است که جلسه خصوصی صبح سه شنبه تشکیل شود

[۱۴ - اقتراح جهة شرفیابی در روز عید مبعث] رئیس - دوازده نفر معین میشود که با اتفاق هیئت رئیسه و هر کدام از آقایان و کلاً هم مایل باشند تشریف میآورند . (اقتراح بعمل آمده آقایان زیر انتخاب شدند)

آقایان - عزت الله بیات - عماد السلطنه فاطمی - رضا تجدد - میرزا ابراهیم آشتیانی - محمد علی منصف - دکتر محمد مصدق - دکتر رادمنش - فولادوند - مهندس پناهی - عباس حشمتی - دکتر آقایان - دکتر کیان

رئیس - آقایانی که تشریف میآورند بایستی ساعت ۸ در گلستان حاضر باشند . حالا اگر آقایان بنطق بعد از دستور مایلند آقایانی که اجازه خواسته اند صحبت نمایند .

بعضی از نمایندگان - ختم جلسه چون جلسه خصوصی باید تشکیل شود .

[۱۵ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - بسیار خوب میفرمایند جلسه ختم شود و جلسه خصوصی تشکیل شود؟ (صحیح است) بنابر این جلسه را ختم میکنیم جلسه آتیّه روز سه شنبه ۲۷ تیر سه ساعت قبل از ظهر دستور هم بقیه دستور امروز

(مجلس يك ربع ساعت قبل از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد صادق طباطبائی